

PRAGMATIKADA NUTQIY AKTLARNING O'RNI

Vakhobova Feruza Mansurovna

*PhD student, Tashkent Institute of Irrigation and agricultural
Mechanization Engineers National Research University Tashkent, Uzbekistan*

vaxobovaferuza@gmail.com

Tilga xos xushmuomalalik texnikasi va muayyan og'zaki xatti-harakatlar madaniyatlar tomonidan o'rnatilgan. Turli xalqlardagi odamlar og'zaki xatti-harakatlardan o'zlarining pragmatik va sotsiolingvistik parametrlariga qarab bir oz boshqacha foydalanadilar va izohlaydilar. Bu farqlar, ular haqida xabardor bo'lmaslik bilan birga, tushunmovchiliklar va aloqa uzilishlariga olib kelishi mumkin, ayniqsa madaniyatlararo muloqotda. So'rovlar va umuman nutq harakatlari noto'g'ri tushunishga juda moyil bo'lgan hal qiluvchi nutq harakatlaridir. Pragmatik xatolar ona tilida so'zlashuvchilar tomonidan fonologik yoki sintaktik xatolardan ko'ra muhimroq deb hisoblanadi. [Volfson, N. (1989). Ijtimoiy lingvistika va TESOL: istiqbol. Nyuberi, Rouli, MA. D. Kiok (1995). ispan tilini chet tili sifatida o'rganish bo'yicha amaliy ko'nikmalar va tavsiyalarni o'tkazish. S. Gass va J. Neu (Eds. Mouton de Gruyter, Berlin, Germaniya, 257-281-betlar) Madaniyatlar bo'ylab nutq aktlarida.

U qo'llaniladigan kontekst, jumladan deyxis, xushmuomalalik, matnni tashkil qilish, presuppozitsiya, nutq harakatlari va boshqalar pragmatikaning diqqat markazida bo'ladi. Ma'no yasash pragmatikaning asosiy yo'nalishi bo'lib, nutqiy vaziyatlarning turli tomonlarini hisobga oluvchi tilshunoslik bo'limidir. [Robin. Tarixiy va qiyosiy tilshunoslik, 1964]. Tilshunoslik nazariyasi: dolzarb masalalar, 06, 440-49.] Nutq aktlarini yaratish va idrok etish pragmatikaning ikkita eng aniq qo'llanilishidir. Ostin [Ostin, Jon L., So'zlar bilan qanday qilib ishlarni qilish kerak, Klarendon, Oksford 1962.] o'zining "How to Things with Words" nomli yangi ishida birinchi marta uning shogirdi Searl [Searle, Jon R., Speech Acts: An Essay in the Philos, Cambridge University], 1962 yilda nutq aktlari nazariyasini

taklif qildi. kengaytirilgan.Ostin [Austin, Jon L., How to Do Things with Words, Clarendon, Oksford 1962] so'zlarni ishlab chiqarish, shuningdek, harakatlarni bajarishni ham talab qilishi mumkin. Bu g'oya tilning asosiy jihatini qamrab oladi, ya'ni aytilgan narsa bajarilgan ishlarni ham qamrab olishi mumkin. Misol uchun, "rahmat" so'zlarni aytishdan ko'proq narsani o'z ichiga oladi; minnatdorchilik bildiruvchi harakatni ham o'z ichiga oladi. So'rash, salomlashish, va'da berish, taklif qilish va kechirim so'rash boshqa nutq harakatlariga misoldir. Shunday qilib, Ostin [O'sha] va Koen [Cohen, A. (1996) ga ko'ra, nutq akti foydali va muhim aloqa birligidir. Nutq harakatlarini bajarish qobiliyatini rivojlantirish. Ikkinchi tilni o'zlashtirish bo'yicha tadqiqotlar 18, Pp. 253–267.]. O'quvchi va tinglovchi o'rtasidagi bog'liqlik chuqurdir. Oksfordda Jon Ostin nutq harakatlarining kontseptsiyasini ishlab chiqdi. Searlning so'zlariga ko'ra, "tilda gapirish - nutq harakatini bajarishdir". Searle (1969). Tilshunoslik nazariyasiga oid maqola. Nutq harakatlari: Til falsafasining inshosi, J. R. Searle. Cambridge University Press, Kaliforniya, Buyuk Britaniya, p. 203 Nutq akti nazariyasi, Sadokning fikricha, "niyat va konventsia o'rtasidagi eng to'g'ri muvozanatdir". [Sadok, 2006 yil yanvar]. Nutq harakatlari. [The Handbook of Pragmatics, 626, 53-73] (L. R. Horn va G. Ward, Eds.) da nutq aktlari shuning uchun birov bilan salomlashish, va'dalar berish va turli savollar berish kabi turli sabablarga ko'ra ishlatiladi.

Adabiyotlar:

1. Kasper, G., & Rose, K. R. (2002). Pragmatic Development in a Second Language. *John Benjamins Publishing Company*.
- 2.Tare, M., & Grosse, C. (2016). The Role of Pragmatics in Language Learning: An Overview. *Language Teaching Research*, 20(1), 123-140.
- 3.Thomas, J. (1983). Cross-Cultural Pragmatics: Some Problems in Theoretical Analysis. *Language in Society*, 12(2), 165-173.
4. Celce-Murcia, Dörnyei & Thurrell, 1995
5. Morris C. Foundations of the theory of signs // International Encyclopedia of Unified Science / eds. by O. Neuratin, R. Carnap, C. Morris. Chicago: University of Chicago Press, 1938. Vol. 2, bk 1.

6. Ohta A. A longitudinal study of the development of expression of alignment in Japanese as a foreign language // Pragmatics and Language Teaching / eds. by G. Kasper, K. Rose. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. P. 103-120.
7. Crystal D. A Dictionary of Linguistics and Phonetics. Oxford: Blackwell, 1985.
8. Chomsky N. Syntactic Structures. The Hague: Mouton and Co, 1957.
9. Chomsky N. Aspects of the Theory of Syntax. Cambridge: M.I.T. Press, 1967
10. Market Leader. 3d Edition. – Pearson. – URL: <https://www.pearsonelt.com/catalogue/business-english/market-leader.html/>
11. Business Result. – OUP. – URL: https://elt.oup.com/catalogue/items/global/business_esp/business_result_dvd_edit ion/?cc=ru &selLanguage=ru